

Konfliktusok az EU új települési szennyvíz szabályozási mechanizmusok tükrében

Balogh Endre – ATIVIZIG

Kivonat

A települési szennyvízkezelésről szóló irányelvet 1991-ben fogadták el. Az irányelv célja, hogy védje a környezetet a szennyvízkibocsátás káros hatásaitól. A tagállamok ennek megfelelően minden 2000 lakos feletti agglomeráció szennyvizét összegyűjtik és tisztítják. Azóta a tudomány jelentős mértékben fejlődött, változtak a szennyvíztisztítási módszerek. Az irányelv végrehajtása jelentős csökkentését eredményezte a szennyezőanyag-kibocsátásoknak. Az értékelés a fennmaradó kihívások három fő csoportját azonosította:

1. a városi forrásokból származó fennmaradó szennyezés (A kezelés határértékei egyes szennyező anyagokra mára elavultak az 1991 óta elért műszaki fejlődéshez képest. Új szennyezőanyagok jelentek meg, mint pl. a mikro műanyagok.);
2. az irányelv összehangolása az európai zöld megállapodással;
3. a szabályozás elégtelen és egyenetlen szintje.

A „szennyező fizet” elv nem lett kellő mértékben alkalmazva.

A COVID-19 válsága megmutatta, hogy a szennyvizek a közegészségügy szempontjából hasznos információk gyors és megbízható forrása.

A 2022. december 6-án elfogadott Induló Tárgyalási Álláspont szerint az irányelvet ki kell terjeszteni 2000 LE-ről 1000 LE-re, ki kell építeni a negyedik tisztítási fokozatot, el kell távolítani a mikroszennyezőket, érzékeny követelmények szerint kell teljessé tenni a harmadik tisztítási fokozatot, törekedni kell az energiasemlegességre, új, integrált települési szennyvízkezelési tervre van szükség, ki kell terjeszteni a gyártói felelősséget, egyedi rendszereket kell létrehozni, és mindezekhez megfelelő finanszírozást kell biztosítani.

2020. június 25-én lépett hatályba a víz újra-felhasználásra vonatkozó minimumkövetelményekről szóló (EU) 2020/741 európai parlamenti és tanácsi rendelet, melynek hatálya a kommunális tisztított szennyvíz mezőgazdasági célú hasznosítására terjed ki. A Rendelet 11. cikke értelmében adatbázisokat kell létrehozni, melyeket frissíteni szükséges, és nyilvánosan elérhetővé kell tenni.

Az ATIVIZIG működési területén jelenleg (2023.04.27.) 56 db Szennyvíztisztító Telep üzemel, melyből 48 db 2000 LE feletti, 8 db 2000 LE alatti szennyvízkapacitásra lett méretezve. Az új irányelv szerint foglalkozni kell az összes 1000-2000 LE közötti szennyvízkibocsátókkal. Ez 14 települést érinthet az ATIVIZIG működési területén belül.

Az EU új, települési szennyvíz szabályozási mechanizmusokat akar kiépíteni, mely hosszútávon fenntartható, alkalmazza a modern kor technológiai vívmányait, a költségeket még inkább a szennyezőkre hárítja, több komponensre tisztít, javítja a tisztítási hatásfokot, kisebb településekre is eljut, valamint a tisztított szennyvizet szélesebb körben használja fel.

Kulcsszavak: szennyvíz, 1000 LE, új határértékek, mikroszennyezők, szennyvíztisztítás, szennyező fizet, energiasemlegesség, tisztított szennyvíz újrahasznosítás

HÁTTÉR

A települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelvet 1991-ben fogadták el. Az irányelv célja „a környezet megóvása a települési forrásokból és meghatározott iparágakból származó szennyvízkibocsátások káros hatásaitól”. A tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a 2000-nél több lakosú agglomerációk szennyvizét az uniós minimumszabályoknak megfelelően gyűjtsék össze és kezeljék. A tagállamoknak az irányelvben foglalt kritériumok alapján „érzékeny területeket” is ki kell jelölniük, amelyek esetében szigorúbb előírások és határidők alkalmazandók. Emellett a tagállamoknak két évente jelentést kell tenniük az irányelv végrehajtásáról.

2019-ben lezárult az irányelv mélyreható REFIT-értékelése, amely megerősítette, hogy az irányelv végrehajtása a szennyezőanyag-kibocsátás jelentős csökkenését eredményezte. EU-szerte mintegy 22000 város szennyvizét – ami mintegy 520 millió lakosegyenérték (LE) szennyezésének felel meg – központosított rendszerekben kezelik. Az uniós tavak, folyók és tengerek minőségére gyakorolt hatások láthatók és kézzelfoghatók.

Az irányelv hatékonyságának egyik kulcsa a követelményei egyszerűségében rejlik, ez ugyanis megkönnyíti a jogérvényesítést. Az Unióban jelenleg a szennyvíz 98 %-át megfelelően gyűjtik és 92 %-át megfelelően kezelik, csupán néhány tagállamnak okoz még mindig nehézséget a teljes megfelelés elérése. Az uniós finanszírozás révén a tagállamok jelentős támogatásban részesülnek a szükséges beruházások megvalósításához. Unió-szerte évente átlagosan 2 milliárd eurót fordítanak a vízellátásra és a szanitációra irányuló beruházásokra. Az értékelés szerint a végrehajtást és a pénzügyi támogatást ötvöző megközelítés megtérült, és hozzájárult az irányelvnek való egyre magasabb szintű megfelelés biztosításához.

A szennyvíztisztító telepeket főként (60 %) állami, az illetékes hatóságok tulajdonában álló vállalatok üzemeltetik. Ugyanakkor az üzemeltetők lehetnek az illetékes hatóságok által megbízott magánvállalkozások vagy vegyes társaságok is.

A fennmaradó kihívások három fő csoportja:

1. Települési forrásokból származó fennmaradó szennyezés: Az irányelv a háztartási forrásokból származó, központosított létesítményekben gyűjtött és kezelt szennyezésre összpontosít. Kevesebb figyelmet fordít a települési szennyezés egyéb, mára meghatározóvá vált forrásaira (2000 LE alatti kisebb városok, decentralizált létesítmények, esővízből származó szennyezés). Az egyes szennyező anyagok kezelésére vonatkozó határértékek az 1991 óta bekövetkezett műszaki fejlődés okán elavultnak számítanak, és olyan új szennyező anyagok jelentek meg, mint a mikroműanyagok és a mikroszennyező anyagok, amelyek környezeti, illetve népegészségügyi szempontból már igen alacsony koncentrációban károsak lehetnek.

2. Az irányelv összehangolása az európai zöld megállapodással: Az irányelv elfogadása óta új társadalmi kihívások jelentek meg. Az európai zöld megállapodás ambiciózus szakpolitikai célkitűzéseket határoz meg az éghajlatváltozás elleni küzdelem, az uniós gazdaság körforgásos jellegének fokozása és a környezetkárosodás mérséklése érdekében. A szennyvízágazatban a következők érdekében van szükség további erőfeszítésekre: az üvegházhatásúgáz-kibocsátások csökkentése (34,45 millió tonna CO₂e/év – a teljes uniós kibocsátás mintegy 0,86 %-a), az energiafogyasztás csökkentése (a teljes uniós energiafelhasználás mintegy 0,8 %-a), a körforgásos jelleg fokozása az iszapkezelés javításával (nevezetesen a nitrogén, a foszfor és az esetlegesen értékes szerves anyagok hatékonyabb visszanyerése révén), valamint a kezelt víz biztonságos újrafelhasználásának növelése.

3. Elégtelen és egyenlőtlen irányítás: Egyes OECD-tanulmányok rávilágítottak arra, hogy a különböző üzemeltetők teljesítményének és átláthatóságának szintje tekintetében jelentős eltérések vannak. Az Európai Unió Számvevőszéke egyik jelentése azt is kiemelte, hogy a „szennyező fizet” elvet nem alkalmazzák megfelelően. A nyomkövetési és jelentéstételi módszereket tovább lehetne javítani, elsősorban a digitalizáció révén. Végezetül a közelmúltbeli Covid19-válság megmutatta, hogy a szennyvíz népegészségügyi szempontból rendkívül naprakész és megbízható forrása a hasznos információknak, feltéve, hogy az egészségügyért és a szennyvízkezelésért felelős illetékes hatóságokat megfelelően koordinálják.

ÖSSZHANG A SZABÁLYOZÁSI TERÜLET JELENLEGI RENDELKEZÉSEIVEL

A települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelv felülvizsgálata várhatóan tovább csökkenti a települési forrásokból származó szennyezés-kibocsátást. Ebben az értelemben közvetlenül kapcsolódik a felszíni és a felszín alatti víztestekben előforduló szennyező anyagok elfogadható szintjét szabályozó víz-keretirányelv két külön irányelvben, azaz a környezetminőségi előírásokról szóló irányelvben és a felszín alatti vizekről szóló irányelvben foglalt szennyező anyagok jegyzékének felülvizsgálatához. A települési szennyvíz kezeléséről

szóló irányelv felülvizsgálata kedvező hatással lesz a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv_jövőbeli felülvizsgálatára, csakúgy mint a fürdővíz-minőségi irányelv felülvizsgálatára. Kapcsolódik továbbá az ipari kibocsátásokról szóló irányelv felülvizsgálatához és az Európai Szennyezőanyag-kibocsátási és -szállítási Nyilvántartásról szóló rendelet kapcsolódó felülvizsgálatához, mivel egyes ipari kibocsátások gyűjtése nyilvános gyűjtőhálózatokon keresztül történik. A települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelv felülvizsgálatának részét képezi az elsősorban gyógyszerek és testápolási termékek használatából származó mikroszennyező anyagok további csökkentése, ami hozzá fog járulni a vegyi anyagokra vonatkozó fenntarthatósági stratégia és a gyógyszerstratégia megfelelő végrehajtásához is.

A körforgásos gazdaságra vonatkozó cselekvési terv egyértelműen jelzi, hogy a települési szennyvíz ágazatának szorosabban be kell épülnie a körforgásos gazdaságba. Ez különösen fontos a szennyvíziszapról szóló irányelv esetében, amely szabályozza a szennyvíziszap mezőgazdasági felhasználását, és hatással van a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó uniós talajvédelmi stratégiában bejelentett talajegészségi javaslatra.

Közvetlen kapcsolat áll fenn a biodiverzitási stratégiával, mivel a vízszennyezés csökkentése közvetlenül gyakorol kedvező hatást az ökoszisztémákra. A zöld városokat célzó – például a természet helyreállításáról szóló rendeletből eredő – intézkedések amellet, hogy jó élőhelyet teremthetnek a beporzók, a madarak és más fajok számára, közvetlenül hozzájárulhatnak az esővíz és az annak nyomán keletkező szennyezés ellenőrzéséhez is, miközben javítják az általános életminőséget. A vízminőség és a vízmennyiség urbanizált környezetben belüli jobb kezelése szintén hozzájárul majd az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodáshoz.

ÖSSZHANG AZ UNIÓ EGYÉB SZAKPOLITIKÁIVAL

Az újonnan kialakult geopolitikai környezet megköveteli, hogy az EU drasztikusan felgyorsítsa a tiszta energiára való átállást annak érdekében, hogy véget vessen a megbízhatatlan beszállítóktól és az ingadozó fosszilis tüzelőanyagoktól való függőségének. A REPowerEU terv célkitűzéseivel és a megújulóenergia-irányelvet módosító, a szennyvíztisztító létesítményeket már „megújuló energiaforrások hasznosítására alkalmas célterületekként” meghatározó 2022. évi jogalkotási javaslattal összhangban az irányelv felülvizsgálata várhatóan közvetlenül hozzájárul majd ezekhez a célkitűzésekhez azáltal, hogy egyértelmű és mérhető célkitűzést határoz meg a szennyvízkezelési ágazat energiasemlegességének 2040-ig történő elérésére vonatkozóan. Az e tekintetben élen járó tagállamok tapasztalatai azt mutatják, hogy mindez az energiahatékonyság javítását célzó, az energiahatékonyság elsődlegességének elvével összhangban lévő intézkedések kombinációjával, valamint a megújuló energiaforrások, különösen az iszaptól előállított, a földgázimport kiváltására alkalmas biogáz előállításával teljesíthető.

- E célkitűzés teljes mértékben összhangban áll az uniós klímasemlegességi célkitűzéssel, amelyet az európai klímarendelet és a közös kötelezettségvállalási rendelet együttesen határoz meg, és amely előírja, hogy a tagállamok nemzeti célkitűzéseiknek megfelelően csökkentsék a kibocsátás-kereskedelmi rendszeren kívüli ágazatokból származó üvegházhatásúgáz-kibocsátásaikat.
- Összhangban van továbbá az energiahatékonysági irányelv átdolgozására irányuló közelmúltbeli javaslattal – amely az összes közintézmény energiafogyasztását illetően 1,7 %-os éves szintű csökkentési célértéket irányoz elő –,
- a megújulóenergia-irányelv felülvizsgálatára irányuló 2021. évi javaslattal,

- valamint a REPowerEU tervvel, amely 2030-ra 45 %-ra emeli a megújuló energia részarányára vonatkozó célértéket.
- A kezdeményezés hozzájárulhat a REPowerEU terv azon célkitűzéséhez is, hogy 2030-ig Uniószerint 35 milliárd köbméterre növekedjen a biometán-termelés,
- valamint a metánkibocsátás csökkentéséről szóló rendeletre irányuló 2021. évi bizottsági javaslatához is.

Ezen irányelv felülvizsgálata teljes mértékben összhangban van az Európa jövőjéről szóló konferencia végleges javaslataival, különösen a szennyezés kezelésére vonatkozó javaslatokkal, konkrétan „A vízforrások védelme, valamint a folyók és az óceánok szennyezése elleni fellépés, többek között a mikroműanyag-szennyezés kutatása és az ellene folytatott küzdelem révén” témakörben született javaslattal.

JAVASOLT INTÉZKEDÉSEK

Különböző ambíciószinteket dolgoztak ki az alacsonytól (csak a nagyobb létesítményekre alkalmazott intézkedések) a kockázatalapú megközelítést használó köztes ambíciószinten át (csak környezeti vagy népegészségügyi kockázat esetén hozott intézkedések) a magas ambíciószintig (ugyanazon intézkedések, de a kisebb létesítményekre is alkalmazva).

Egyes kérdésekben a lehetőségek korlátozottak – például a nem központosított létesítmények (azaz egyedi vagy más megfelelő rendszerek), az átláthatóság és az egészségügyi paraméterek nyomon követése esetében. Más problémák (a heves esőzések hatásai, vagy az energiateljesítmény) esetében a szubsidiaritás elvével összhangban elegendő rugalmasságot hagytak ahhoz, hogy a helyi szinten legköltséghatékonyabb megoldásokat lehessen alkalmazni.

Az egyes alternatívák hatásait a JRC által korábban kidolgozott és a REFIT-értékelésben is használt modell segítségével értékelték. Viszonyítási alapként kidolgoztak egy alapforgatókönyvet (amely a hatályos irányelvnek való teljes megfelelést, egyes tagállamok esetében pedig további határidőket feltételez) és egy maximális megvalósítható forgatókönyvet.

A 2040-IG FOKOZATOSAN BEVEZETÉSRE KERÜLŐ FŐBB INTÉZKEDÉSEK:

Az irányelv **hatályát** kiterjesztik az **1000 LE feletti** agglomerációkra.

A decentralizált létesítményekre (egyedi vagy más megfelelő rendszerekre) vonatkozóan **új szabványok kerülnek kidolgozásra**, míg a tagállamoknak hatékony ellenőrzést kell bevezetniük e létesítmények tekintetében.

Az esővíz okozta szennyezés csökkentése érdekében a tagállamoknak **integrált vízgazdálkodási terveket** kell kidolgozniuk és végrehajtaniuk minden olyan nagy, illetve 10.000 LE feletti agglomerációban, ahol környezeti kockázat áll fenn. Elsőbbséget élveznek a megelőző intézkedések, többek között a zöld infrastruktúrák, valamint a meglévő gyűjtési, tárolási és kezelési rendszerek optimalizálása a digitalizáció egyértelműen meghatározott szabványokon és előírásokon alapuló jobb kihasználása révén.

A **nitrogén** és a **foszfor kezelésére** vonatkozó **szigorúbb határértékekkel** tovább csökken a tápanyag-kibocsátás. Ezeket az új szabványokat szisztematikusan alkalmazni fogják az összes nagyobb, 100.000 LE feletti létesítményre, de minden olyan 10.000 LE feletti létesítményre is, amely olyan területen helyezkedik el, ahol az eutrofizáció továbbra is problémát jelent.

Új határértékeket állapítanak meg a további kezelést igénylő **mikroszennyező anyagokra** vonatkozóan. Ezt először az összes nagy létesítményben vezetnék be, majd minden olyan

10.000 LE feletti létesítményben, amely esetében egyértelmű és egyszerű kritériumok alapján meghatározható környezeti vagy népegészségügyi kockázat áll fenn.

A gyógyszerekre és a testápolási termékekre – a káros mikroszennyező anyagok két fő forrására – irányuló gyártói felelősségi rendszer célja, hogy fedezze a mikroszennyező anyagok további kezelése jelentette költségeket, és ösztönözze, hogy az uniós piacon kevésbé káros termékeket hozzanak forgalomba.

A tagállamoknak jobban nyomon kell követniük és a forrásnál kell ellenőrizniük a nem háztartási szennyezést. Ennek célja az iszap és a kezelt víz újrafelhasználási lehetőségeinek bővítése, valamint a környezetbe kibocsátott nem kezelhető anyagok és a szennyvíztisztító telepek működési zavarai jelentette kockázatok csökkentése.

Az egyes tagállamokban már alkalmazott bevált gyakorlatokkal összhangban 2040-ig valamennyi 10.000 LE feletti szennyvízkezelő létesítmény tekintetében nemzeti szintű energiasemlegességi célkitűzés kerül meghatározásra; ez azt jelenti, hogy az ágazat által felhasznált energiának egyenértékűnek kell lennie az ágazat által termelt megújuló energiával; e célkitűzés megvalósításához hozzájárulnak a 10.000 LE feletti létesítmények esetében előírt energetikai auditok is.

Az ágazat irányításának javítása érdekében a szennyvíztisztító telepeket felkérjük, hogy kövessenek nyomon és tegyenek átláthatóvá bizonyos fő teljesítménymutatókat.

A nemrégiben elfogadott, a vízellátáshoz való hozzáférést is javító felülvizsgált ivóvíz-irányelvvel teljes összhangban javul a higiénias létesítményekhez való hozzáférés.

A digitalizáció kínálta lehetőségek jobb kihasználása érdekében javulni fog a nyomon követés és a jelentéstétel.

A tagállamoknak meg kell szervezniük az egészségügyért és a szennyvízkezelésért felelős illetékes hatóságok közötti együttműködést annak érdekében, hogy bizonyos kulcsfontosságú népegészségügyi paramétereket – például egyes vírusok, mint a SARS-Covid-2 jelenlétét – folyamatosan felügyeljék.

A 2040-es időtáv elegendő időt biztosít a tagállamoknak ahhoz, hogy végrehajtsák a szükséges beruházásokat. Köztes célkitűzéseket is beiktatnak, így biztosítva az irányelv fokozatos végrehajtását, valamint a néhány tagállamban esetlegesen előforduló késedelmek esetén a korai szakaszban meghozott intézkedéseket.

Az intézkedések várhatóan 2040-re lépnek teljes körűen életbe, az előnyben részesített alternatíva akkor jelentkező fő hatásai a következőképpen foglalhatók össze:

- Ami a vízszennyezést illeti, az alapforgatókönyvhöz képest a teljes szennyezés 4,8 millió LE-vel (azaz 105.014 tonnával) csökkenne a BOI esetében, 56,4 millió LE-vel (azaz 229.999 tonnával) a nitrogén esetében, 49,6 millió LE-vel (azaz 29 678 tonnával) a foszfor esetében, 77,4 millió LE-vel a mikroszennyező anyagokból adódó mérgezőanyag-terhelés esetében és 24,8 millió LE-vel az *E. coli* esetében. A mikroműanyagok kibocsátása addigra várhatóan 9 %-kal csökken, főként az esővíz hatékonyabb kezelését célzó intézkedéseknek köszönhetően.
- Az energiasemlegesség elérésére és a nitrogén további kezelésére irányuló tervezett intézkedésekkel az ÜHG-kibocsátás várhatóan 4,86 millió tonnával csökken (ez az ágazatból származó elkerülhető kibocsátások 37,32 %-ának felel meg), ami összhangban van az uniós klímarendelet és az „Irány az 55 %!” éghajlat-politikai csomag célkitűzéseivel.

- 2040-től a teljes költség évi 3,848 milliárd EUR-t tenne ki, ami elmarad a pénzben kifejezett várható haszontól (2040-ig 6,643 milliárd EUR/év). Ez a következtetés uniós szinten és az egyes tagállamokra egyaránt érvényes. E többletköltségeket várhatóan a vízdíjak (51 %), az állami költségvetések (22 %) és a mikroszennyező anyagok kezelésére alkalmazandó új gyártói felelősségi rendszer (27 %) együttesen fedezik.

A **szennyvíztisztító telepek** felelősek a különböző hulladékáramok gyűjtéséért, kezeléséért, nyomon követéséért és megfelelő kibocsátásáért. A települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelv módosításai közvetlen hatással lesznek rájuk. További beruházásokra lesz szükség különösen a tápanyagok jobb kezelése, valamint a mikroszennyező anyagok kezelése érdekében is. Beruházásokra lesz szükség továbbá az energiasemlegesség eléréséhez, még akkor is, ha ezek a beruházások közép- és hosszú távon lesznek nyereségesek.

A **lakosság** is az érintettek körébe tartozik, mivel vízdíjakat és adókat fizet, amelyek révén a szennyvízkezelési ágazat részesül támogatásban. A várakozásoknak megfelelően 2040-re a **vízdíjak növekedése uniós szinten** átlagosan 2,3 %-ot tesz ki, és a tagállamok között finanszírozási stratégiájuktól függően némi különbség lesz tapasztalható. Ez a várható növekedés egyik tagállamban sem fogja befolyásolni a vízszolgáltatások általános megfizethetőségét. Nélkülözhetetlen a szennyvízkezelési tevékenységekre vonatkozó információkhoz való átlátható hozzáférés biztosítása, beleértve a víz, az energia és az éghajlat közötti kapcsolatot is. A lakosság számára előnyös lesz a tiszta ivó- és fürdővíz, a vizek jobb ökológiai állapota, a biológiai sokféleség megőrzése, valamint az esetleges járványkitörések alkalmával a népegészségügy jobb reakciókészsége.

A víz- és kezelés-technológiákkal foglalkozó ipar közvetlenül profitál majd a szigorúbb szabványokból és az irányelv hatályának a kisebb agglomerációkra való kiterjesztésére, a műveletek optimalizálására, valamint az energiafelhasználás és az ÜHG-kibocsátás csökkentésére irányuló intézkedésekből. Az előnyben részesített alternatíva olyan új üzleti lehetőségeket tár fel, amelyek az energiafelhasználás és az ÜHG-kibocsátás csökkentése mellett fejlesztenek ki új kezelési technikákat. Élénkülni fog az innováció, ami hozzájárul ahhoz, hogy az uniós vízipar megőrizze versenyelőnyét. A testápolási termékek ágazatának és a gyógyszeriparnak új „gyártói felelősségi” rendszereket kell létrehoznia, és finanszíroznia kell azok működését. Ezek az ágazatok választhatnak, hogy ezeket az új költségeket termékeik árában áthárítják (legfeljebb 0,59 %-os növekedés), vagy csökkentik e termékek haszonkulcsát (0,7 %-os átlagos maximális hatás).

CÉLRAVEZETŐ SZABÁLYOZÁS ÉS EGYSZERŰSÍTÉS

A REFIT-értékelés következtetéseivel összhangban a felülvizsgált irányelv pontosításokat és egyszerűsítéseket is fog tartalmazni. Ez a helyzet például az esővíz, illetve az egyedi vagy más megfelelő rendszerek esetében, amelyek tekintetében az új követelmények tisztázni fogják a tagállamokkal szemben támasztott elvárásokat. Néhány elavult cikk törlésre kerül a szövegből, például a „kevésbé érzékeny” területek kijelölésének vagy a part menti övezetekre vonatkozó követelmények csökkentésének lehetősége: ezt a két lehetőséget csak egy tagállam egyetlen régiójában alkalmazzák. Erőfeszítések történtek annak érdekében is, hogy a jelentéstétel az olyan alapvető elemekre korlátozódjon, amelyeket aztán a megfelelés értékelésére, illetve a kibocsátáscsökkentés terén elért eredmények nyomon követésére használnak fel. Ezek az erőfeszítések a digitális eszközök használatával együtt várhatóan csökkentik az adminisztratív terheket, ugyanakkor javítják az összegyűjtött adatok minőségét és időszerűségét.

ALAPJOGOK

A javaslat várhatóan javítani fogja az alapvető jogok érvényre juttatását azáltal, hogy – a nemrégiben felülvizsgált ivóvíz-irányelvvvel teljes összhangban (beleértve a vízhez való hozzáférésre vonatkozó hasonló rendelkezéseket is) – javítja a higiénias létesítményekhez való hozzáférést, különösen a perifériára szorult és kiszolgáltatott személyek körében.

VÉGREHAJTÁSI TERVEK, VALAMINT AZ ELLENŐRZÉS, AZ ÉRTÉKELÉS ÉS A JELENTÉSTÉTEL SZABÁLYAI

Az előnyben részesített alternatívában szereplő fő intézkedések végrehajtási tervezetét az alábbi táblázat foglalja össze. A tervek szerint 2025-re további nyomkövetési tevékenységeket vezetnek be: ezek a nem háztartási kibocsátásokat, az egészséggel kapcsolatos paramétereket, egyes fő teljesítménymutatókat, valamint az átláthatóság javítását célzó intézkedéseket érintik. Rendelkezésre fognak állni a megfelelés ellenőrzéséhez szükséges valamennyi elemet tartalmazó nemzeti és uniós adatbázisok, sor kerül a „kiszolgáltatott és marginalizált személyek” körének meghatározására, csakúgy mint a higiénias létesítményekhez való jobb hozzáférést célzó intézkedések azonosítására.

A felülvizsgált irányelv első mélyreható értékelése 2030-ra várható; ekkorra a nagyobb létesítményeket érintő legtöbb beruházásnak meg kell valósulnia. A szóban forgó első értékelés révén áttekinthetők a felülvizsgált irányelv eredményei és a végrehajtásához kapcsolódó fennmaradó kihívások. Szükség esetén korrekciós intézkedéseket lehet előírni a felülvizsgált irányelv teljes körű végrehajtásának biztosítása érdekében. Mérlegelhető egy további, 2040 előtt lefolytatandó értékelés is az irányelv esetleges felülvizsgálatának előkészítése érdekében.

	2025	2030	2035	2040
Záporvíz túlfolyás és városi lefolyás (esővíz)	Nyomon követés alkalmazása	Integrált tervek a 100.000 LE feletti agglomerációk + a kockázatnak kitett azonosított területek esetében	Integrált tervek alkalmazása a 10 000 és 100.000 LE közötti, kockázatnak kitett agglomerációkban	Minden 10.000 LE feletti agglomerációra érvényes indikatív uniós célérték
Egyedi vagy más megfelelő rendszerek	Rendszeres ellenőrzés valamennyi tagállamban + jelentéstétel a magas számú egyedi vagy más megfelelő rendszerrel rendelkező tagállamok esetében	Az egyedi vagy más megfelelő rendszerekre vonatkozó uniós szabványok		
Kis agglomerációk	1000 LE új küszöbérték	Minden 1000 LE feletti agglomeráció az előírásoknak megfelelő		
Nitrogén és foszfor	A kockázatnak kitett területek azonosítása (10.000–100.000 LE agglomerációk)	A 100.000 LE feletti létesítményekben a nitrogén/foszfor eltávolítására vonatkozó köztes célkitűzés + Új szabványok	Nitrogén/foszfor-eltávolítás minden 100.000 LE feletti létesítményben + Köztes célérték a kockázatnak kitett területekre vonatkozóan	Nitrogén/foszfor-eltávolítás a (10.000 és 100.000 LE közötti) kockázatnak kitett területeken
Mikroszennyező anyagok	Kiterjesztett gyártói felelősségi rendszerek kialakítása	Kockázatnak kitett, azonosított területek (10.000–100.000 LE) + Köztes célérték a 100.000 LE feletti létesítményekre	Minden 100.000 LE feletti létesítmény további kezelésre alkalmas + Köztes célértékek a „kockázatnak kitett” területekre	Valamennyi kockázatnak kitett valamennyi létesítmény magasabb követelményeket kielégítő kezelésre alkalmas
Energia	100.000 LE feletti létesítmények energetikai auditja	Valamennyi 10.000 LE feletti létesítmény auditja Köztes célérték	Az energiasemlegességre vonatkozó köztes célérték	Megvalósult energiasemlegesség és kapcsolódó ÜHG-kibocsátáscsökkentés

Az előnyben részesített alternatíva fő intézkedéseinek végrehajtási tervezete

A BEVEZETETT INTÉZKEDÉSEKBŐL FAKADÓ KONFLIKTUSOK AZ ATIVIZIG MŰKÖDÉSI TERÜLETÉN:

- **Meglévő, felújításra váró szennyvíztisztító telepek (jelenlegi helyzet):**

Jelen pillanatban a futó agglomerációs átsorolási kérelmek kapcsán a kistelepülések csatlakozása egy már meglévő központi szennyvíztisztító telephez elutasításra kerül. (nincs derogációs kötelezettség rájuk a „25/2022 (II.27)” kormányrendelet alapján)

Nem lehet hatékonyan tervezni a települések szennyvízelvezetését, illetve tisztítását, ennek így több telep, több kibocsátási pont és nagyobb üzemeltetési költség lesz a végeredménye. (Ugyanis a csatlakozni nem engedett településekre új szennyvíztisztító telepet kellene létrehozni.)

- **A jelenleg futó projektek**

A jogszabályváltozás kapcsán az éppen épülő szennyvíztisztító telepek visszamenőleg válnak elavulttá. A jelenlegi pályázati követelmények nem szabták/szabják meg az új szennyvízirányelvben meghatározottakat (negyedleges tisztítási fokozat), így a tervezés folyamán ezek nem kerültek kidolgozásra.

Amennyiben a jogszabálymódosítás törvényi erőre lépne egy adott futó beruházás lezárulását megelőzően, előállhat az az ellentmondásos helyzet, hogy az újonnan elkészült szennyvíztisztító telep nem tud megfelelni a hatályos jogszabályi előírásoknak.

- **Meglévő szennyvíztisztító telepek**

Az ATIVIZIG működési területén 14 db, 10.000 LE kapacitást meghaladó szennyvíztisztító telep üzemel. A nitrátérzékeny területek aránya jelentős, ezért várhatóan számos település esetében a nitrogén és foszfor eltávolítást intenzifikálni kell az új határértékek betartása érdekében. Ennek hely, illetve költségigénye lesz, melynek feltételei nem feltétlenül biztosítottak (Nincs rendelkezésre álló szabad terület).

Minden szennyvíztisztító telep, amelyet érint a negyedik tisztítási fokozat kiépítése, mikroszennyezők eltávolítása, fejlesztésre fog szorulni. Jelen pillanatban egyik telep sem alkalmas e szennyezők célzott eltávolítására.

- **Új szennyvíztisztító telepek**

A hatálymódosítással bevont kistelepülések sok esetben egy már üzemelő, központi szennyvíztisztító telephez fognak kapcsolódni. Ez szállítási gondokat eredményezhet, a tartózkodási időkben okozhatnak nehézségeket.

Újonnan létesülő szennyvíztisztító telepek esetén új kibocsátási pontok kijelölése válik szükségessé.

IRODALOMJEGYZÉK

Javaslat AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS IRÁNYELVE a települési szennyvíz kezeléséről (átdolgozás)
COM/2022/541 final